

**Izjava gosp. Yuriya G. Yakushe, zamjenika izvršnog direktora
za Republiku Hrvatsku
i gosp. Tihomira Stučke, savjetnika izvršnog direktora
12. studenoga 2003.**

Hrvatske vlasti zahvaljuju članovima Misije na jasnoj i objektivnoj analizi gospodarskih kretanja u zemlji. Hrvatske vlasti također zahvaljuju Fondu na pomoći u definiranju odgovarajućeg političkog okvira koji će pomoći zemlji da uđe u drugi krug zemalja koje žele pristupiti Europskoj uniji. Hrvatska nastoji postići status zemlje kandidata za pristup EU do proljeća sljedeće godine i započeti pregovore s EU. Gledajući unaprijed, to je jedno od najvažnijih pitanja koja stoje pred hrvatskim vlastima. Hrvatska nema nikakva nepodmirena dugovanja po kreditima Fonda.

Unatoč nešto slabijim rezultatima u regiji, gospodarski je rast u Hrvatskoj i dalje visok uz čvrstu kontrolu inflacije. Kratkoročni su izgledi također povoljni, zahvaljujući izuzetno uspješnoj turističkoj sezoni, dok su srednjoročni izgledi zajamčeni ubrzanim strukturnim reformama.

Doduše, rezultati Hrvatske utvrđeni drugim preispitivanjem nisu bili uzorni. No, hrvatske su vlasti dosad uspjele više nego potpuno zadovoljiti gotovo sve kriterije, tako da se radi o izvanrednoj pojavi uzrokovanoj tehničkim problemima, uglavnom kašnjenjem prihoda od privatizacije naftne industrije INA-e (1,8 posto BDP-a).

Strukturne reforme

U narednom će se razdoblju ubrzati reforma javne uprave započeta 2001. Ove je godine postignut značajan napredak u smanjenju broja vojnog osoblja u sklopu Akcijskog plana za članstvo u NATO-u*. Unatoč jednokratnom učinku otpremnina na masu plaća, cilj vezan uz ukupni proračunski deficit nije narušen. Hrvatske vlasti će također morati započeti s osnivanjem ustanova za upravljanje sredstvima EU. Osim toga, prilagodba prema dolje državne pomoći poduzećima, poglavito u području prijevoza i turizma, bit će neophodna.

Što se tiče privatizacije, 25 posto dionica državne naftne kompanije INA-e prodano je mađarskoj naftnoj tvrtki MOL-u, a Hrvatski je fond za privatizaciju (HFP) privatizirao neka poduzeća iz sektora prijevoza, turizma i prehrambene industrije. Nadalje, IFC će sudjelovati u privatizaciji dviju preostalih malih banaka u državnom vlasništvu (koje čine manje od 4 posto ukupne aktive bankovnog sustava). U srednjoročnom bi se razdoblju također mogla pojačati privatizacija velikih i komunalnih poduzeća. Osim privatizacije velikih poduzeća, došlo je do liberalizacije tržišta električne energije. U prvoj će fazi 15 najvećih poduzeća moći birati dobavljača električne energije, dok će u sljedećim fazama isto vrijediti za preostale tvrtke i kućanstva. Hrvatskoj su potrebne jače institucije slične onima u naprednijim državama Srednje i Istočne Europe. U zemlji je u tijeku proces modernizacije pravnog sustava uz značajna poboljšanja u sustavu pravosuđa. Na tom području Svjetska banka pomaže u moderniziranju trgovačkih sudova i jačanju

* NATO Membership Action Plan (MAP)

nadležnosti sudaca i stečajnih upravitelja. S tim u vezi, odobrena je druga tranša Zajma za strukturnu prilagodbu Svjetske banke (engl. *Structural Adjustment Loan*, SAL), kao rezultat usvajanja nekoliko zakona o reguliranju tržišnog natjecanja, jačanju institucija tržišta i povećanju fleksibilnosti tržišta rada. Ta će tranša ostati deponirana u HNB-u i bit će na raspolaganju proračunu u sljedećoj godini.

Fiskalna politika

Ciljni deficit proračuna opće države za 2003. iznosi 4,6 posto BDP-a i on će biti postignut¹. Unatoč tome, deficit je još uvijek prilično visok. Istovremeno, potrebno je naznačiti da se taj deficit neprestano smanjuje od 2001., te je njegova sadašnja visina povoljnija nego u mnogim zemljama kandidatima za pristup EU, poglavito imajući u vidu da je važan program izgradnje autocesta već gotovo završen. Osim toga, 2002. godine započeta je mirovinska reforma koja predstavlja prilično skup pothvat.

U tom kontekstu također valja spomenuti da će se jedanaest dana nakon sastanka Izvršnog odbora održati parlamentarni izbori u Hrvatskoj. Ispitivanje javnog mišljenja već mjesecima pokazuje da će utrka biti vrlo napeta. Naše hrvatske vlasti postigle su dobre rezultate u okviru programa, te su izbjegle prekoračenje rashodnog okvira u predizborno vrijeme. Gledajući u budućnost, hrvatske vlasti namjeravaju postići deficit od 3,8 posto u 2004., te ga dodatno smanjiti na 2,6 posto u 2005., odnosno na 2 posto do 2007.

Hrvatske vlasti su svjesne da ubuduće posebnu pozornost moraju posvetiti daljnjem smanjenju rashoda i poboljšanju kvalitete smanjenja troškova, imajući u vidu ciklički karakter pojedinih komponenti proračuna. Točnije, posljednjih nekoliko godina bilo je obilježeno snažnim rastom i smanjenjem nezaposlenosti, što je rezultiralo obilnim prihodima od poreza i manje izraženim ugrađenim stabilizatorima na strani potrošnje. Osim toga, smanjenje rashoda trebalo bi pozitivno utjecati na deficit tekućeg računa platne bilance.

Procvat gospodarstva i veća državna disciplina također su doprinijeli stabilizaciji udjela duga proračuna opće države u BDP-u. Budući da se pitanje održivosti duga ne može vezati za samo jedan referentni pokazatelj, valja naglasiti da stanje duga uključuje i dio tereta duga bivše Jugoslavije, kao i potrebe hrvatskih vlasti za financiranjem otplate naslijeđenih dospjelih neplaćenih obveza u iznosu preko 6 posto BDP-a. Ovdje valja spomenuti da hrvatske vlasti žale što u maloj mjeri nisu uspjele ispuniti kriterij za ocjenu uspješnosti izvršenja programa koji se odnosi na ciljane dospjele neplaćene obveze, što je odraz nedostataka u sustavu riznice ali i problema likvidnosti s obzirom na kašnjenje prihoda od privatizacije.

¹ Tehnički uzroci odgode ispunjenja kriterija koji se odnosi na kumulativni deficit proračuna opće države detaljno su opisani u izvješću misije MMF-a (Okvir 1.), te se ta odgoda može objasniti privremenim kašnjenjem planiranih prihoda. Prema tome, ona je tehničke naravi. Osim toga, hrvatske vlasti su spremne smanjiti rashode bude li to potrebno za postizanje ciljnog deficita.

Platna bilanca

Protekli je dio godine bio obilježen obilnim prihodima od turizma koji su doprinijeli ublažavanju deficita tekućeg računa platne bilance. Na osnovi preliminarnih podataka očekuje se da će se do kraja 2003. deficit tekućeg računa platne bilance smanjiti sa 7,1 posto BDP-a, koliko je iznosio u 2002., na 5,9 posto BDP-a, sa značajnom vjerovatnošću i manjim deficitom.

U cilju daljnjeg jačanja trgovine robom hrvatske vlasti su toplo pozdravile nedavno potpisivanje sporazuma s vodećim europskim tvrtkama, što će dovesti do diversifikacije trgovine i rasta zaposlenosti u nekim gospodarski ugroženim regijama. Suvišno je reći da će rast *greenfield* ulaganja povećati održivost deficita tekućeg računa platne bilance.

Monetarna politika

Prije nekoliko dana Hrvatska je narodna banka (HNB) najavila daljnje pooštavanje monetarne politike povećanjem stope obvezne pričuve koja se obračunava na deviznu osnovicu a izdvaja u kunama, sa 35 na 42 posto. To će pomoći u steriliziranju dijela priljeva od privatizacije. Ova mjera obilježava prijelazno razdoblje u kojem monetarne vlasti namjeravaju razviti instrumente za operacije na otvorenom tržištu, a kojima će značajnije koristiti kamatni koridor. Početkom sljedeće godine misija za tehničku pomoć Fonda pomoći će u pripremama za izradu novih monetarnih alata koji će se primjenjivati kasnije tijekom godine, ovisno o uvjetima. U međuvremenu je upotreba kunskih blagajničkih zapisa HNB-a u sterilizacijske svrhe praktički obustavljena kao korak prema modernizaciji instrumenata monetarne politike.

Tečaj je i dalje stabilan, iako HNB nije intervenirao na deviznom tržištu od ožujka 2003. S tim u vezi, hrvatske vlasti žale što su promašile cilj vezan uz donju granicu neto raspoloživih međunarodnih pričuva za manje od 1 posto bruto pričuva. Kupnja deviza u vrijeme provođenja restriktivne monetarne politike po njihovom bi se mišljenju mogla tumačiti kao slanje kontradiktornih signala tržištu. Osim toga, ciljani je NUIR* projiciran na osnovi pretpostavke da će prihodi od privatizacije INA-e biti uplaćeni nešto ranije.

Gledajući u budućnost, nakon izbora stvorit će se uvjeti za daljnje poboljšanje koordinacije između monetarne i fiskalne politike. Pored toga, novi monetarni instrumenti i vjerodostojna fiskalna politika trebali bi doprinijeti većem usklađivanju instrumenata gospodarske politike s onima u državama članicama EU i približiti Hrvatsku njenom srednjoročnom cilju, tj. ulasku u EU do kraja 2007.

* engl. Net Usable International Reserves - neto raspoložive međunarodne pričuve